

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

Стамболово-Кърджали 54

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони

Ръководство за мониторинг за изпълнение на проектите

Съдържание:

I. ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г.....	3
1. КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г., КАСАЕЩИ РАЗХОДИТЕ, ИЗВЪРШЕНИ ПРЕДИ ДАТАТА НА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ	3
1.1. Обхват и характер на контрола	3
1.2. Документи, предмет на контрол	3
2. ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г., СЛЕД СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.....	4
2.1. Обхват и характер на контрола	4
2.2. Документи, предмет на контрол	4
3. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНА НА ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА:	5
4. СКЛЮЧВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И/ИЛИ ДОПЪЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВЕН ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФЗ МЕЖДУ ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ И БЕНЕФИЦИЕНТИ, КОИТО НЕ СА ВЪЗЛОЖИТЕЛИ ПО СМИСЪЛА НА ЗАКОНА ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ.....	6
II. УКАЗАНИЯ ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИ, КОИТО ПРИЛАГАТ УСЛОВИЯТА И РЕДА НА ЗОП	8
1.1. Съгласно утвърдена като част от Правилника за работа на Дирекция „ДПМРСР“	9
1.2. Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране.....	9
1.3. Ред за избор на изпълнител	11
2. Определяне на прогнозната стойност на обществени поръчки за строителство за проекти, финансирани по Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.	13
2.1. Подробно описание на предмета и техническите спецификации на поръчката	14
2.2. Подробно описание на критериите за подбор на кандидатите/участниците.....	15
2.3. Подробно описание на критериите за възлагане на поръчките	19
III. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ.....	30

I. ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г.

ДФ „Земеделие“ извършва задължителен последващ контрол за законосъобразност за спазване на правилата за определяне на изпълнител от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ (БФП) по реда на глава четвърта от ЗУСЕСИФ преди извършване на плащане от Разплащателна агенция (РА). В случай че се констатира нарушение при провеждането на процедурите за избор на изпълнител, РА може да наложи финансови корекции, да откаже изплащането на БФП, както и да изиска възстановяване на част или цялата финансова помощ за разходите, направени в резултат на процедурата, която е проведена незаконосъобразно.

ВАЖНО! ДФЗ - РА НЕ ОСЪЩЕСТВЯВА предварителна проверка на планираните процедури за избор с публична покана по реда на Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове и Постановление № 160 на Министерския съвет от 2016 г.

1. КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г., КАСАЕЩИ РАЗХОДИТЕ, ИЗВЪРШЕНИ ПРЕДИ ДАТАТА НА ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

1.1. Обхват и характер на контрола

Прилага се за процедури за избор с публична покана по реда на ЗУСЕСИФ и Постановление № 160 на Министерския съвет от 2016 г., проведени преди сключване на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Контролът се извършва в рамките на действащите вътрешни правила и процедури в ДФ „Земеделие“ - РА и е последващ по своя характер.

Контролът се осъществява в рамките на сроковете за разглеждане на проектните предложения, предвидени в съответните Насоки и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти по съответната подмярка, като може да се удължи в случаите, посочени в същите.

1.2. Документи, предмет на контрол

Към проектното предложение, бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове, които не са възложители по смисъла на Закона за обществените поръчки задължително прилагат сканиран оригинал на следните документи:

- Публична покана;
- Документация за участие;
- Техническа спецификация (приложение), ако има такива;

- Проект на договор;
- Писмени искания за разяснения по условията на процедурата (ако е приложимо);
- Дадените от бенефициента разяснения (ако е приложимо);
- Оферти на участниците;
- Допълнително представени от кандидатите документи, ако такива са им изисквани;
- Акт на бенефициента за определяне на оценители, които да получат, разгледат и оценят офертите;
- Декларации за безпристрастност и поверителност по чл. 7, ал. 5 от ПМС № 160/2016 г.;
- Протокол за резултатите от работата на оценителите;
- Решение за прекратяване на процедурата съгласно чл. 9, ал. 1 и ал. 2 от ПМС 160/2016 г. (ако е приложимо);
- Документи от лицето, определено за изпълнител, издадени от компетентен орган, за удостоверяване липсата на обстоятелствата по чл. 53, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 8, ал. 3, т. 2 във връзка с чл. 12 от ПМС 160/2016 г.;
- Гаранция за изпълнение, ако такава се предвижда;
- Договор между Бенефициента и избрания Изпълнител;
- Количествено-стойностни сметки, подписани и подпечатани от избрания изпълнител като неразделна част от договора, **както и КСС на електронен носител (xls/xlsx формат), когато е приложимо;**

Документите следва да са придружени с Декларация - опис на сканираните документи по образец (Приложение 122_2.24). Образецът е наличен на интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие“ (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020“, подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН“.

2. ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2016 Г., СЛЕД СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ.

2.1. Обхват и характер на контрола

- Прилага се за проведени процедури за избор с публична покана по реда на ЗУСЕСИФ и Постановление № 160 на Министерския съвет от 2016 г.
- Контролът по се извършва в рамките на действащите вътрешни правила и процедури в ДФЗ - РА и е последващ по своя характер.
- Контролът се осъществява в срок от 30 календарни дни от уведомяването ни от страна на бенефициента за приключила процедура с публична покана в Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН).

2.2. Документи, предмет на контрол

В 10-дневен срок от подписване на договор за изпълнение с определения за изпълнител, бенефициентите на БФП от Европейските структурни и инвестиционни фондове, които не са възложители по смисъла на Закона за обществените поръчки, задължително следва да представят в ИСУН 2020 - в раздел „Договори“ > „Промени и изменения“ > „Процедури

за избор на изпълнител и сключени договори" цялата документация от проведената публична покана.

След публикуване на документацията Бенефициентът следва да уведоми ДФЗ-РЗ чрез съобщение в секция „Кореспонденция“, че същата е налична.

- Публична покана;
- Документация за участие;
- Техническа спецификация (приложение), ако има такива;
- Проект на договор;
- Писмени искания за разяснения по условията на процедурата (ако е приложимо);
- Дадените от бенефициента разяснения (ако е приложимо);
- Оферти на участниците;
- Допълнително представени от кандидатите документи, ако такива са им изискван;
- Акт на бенефициента за определяне на оценители, които да получат, разгледат и оценят офертите;
- Декларации за безпристрастност и поверителност по чл. 7, ал. 5 от ПМС № 160/2016 г.;
- Протокол за резултатите от работата на оценителите;
- Решение за прекратяване на процедурата съгласно чл. 9, ал. 1 и ал. 2 от ПМС 160/2016 г. (ако е приложимо);
- Документи от лицето, определено за изпълнител, издадени от компетентен орган, за удостоверяване липсата на обстоятелствата по чл. 53, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 8, ал. 3, т. 2 във връзка с чл. 12 от ПМС 160/2016 г.;
- Гаранция за изпълнение, ако такава се предвижда;
- Договор между Бенефициента и избрания Изпълнител;
- Количествено-стойностни сметки, подписани и подпечатани от избрания изпълнител като неразделна част от договора, **както и КСС на електронен носител (xls/xlsx формат), когато е приложимо;**

Документите са подробно описани в **Декларация - опис на сканираните документи по образец (Приложение 122_2.24)**. Образецът е наличен на интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие“ (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020“, подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН“.

3. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРОВЕДЕНА НА ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР С ПУБЛИЧНА ПОКАНА:

- Откриване и обявяване на процедурата - законосъобразно ли е определен предметът на процедурата;
- Публичност - бенефициентът публикувал ли е публичната покана в ИСУН 2020. В случай че е приложимо - бенефициентът, публикувал ли е публичната покана в национални или регионални медии, както и на своята интернет страница, ако има такава и изпратил ли е публичната покана до избрани от него лица, без да променя определените в публикуваната покана условия за участие;
- Срокът за получаване на офертите - не е по-кратък от 7 дни и е съобразен със сложността на подготовка на офертата;
- Условия за възлагане на публичната покана - минимално съдържания на поканата, спазване принципите на свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Законосъобразни ли са критериите за подбор и възлагане;

- Искания за разяснения по документацията за участие - срокът и редът за публикуване на разясненията;
- Назначаване на комисия за провеждане на процедурата - наличие на заповед за назначаване на оценители;
- Наличие на декларации за липса на обстоятелства по чл. 7, ал. 3 и ал. 4 от ПМС № 160/2016 г.;
- Оферти на кандидатите, свързаност между кандидатите;
- Оценяване;
- Приключване на процедурата за публична покана - протокол за класиране и определяне на изпълнител;
- Документи от лицето, удостоверяващи липсата на обстоятелствата по чл. 53, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 8, ал. 3, т. 2 във връзка с чл. 12 от ПМС 160/2016 г.;
- Гаранция за изпълнение, ако такава се предвижда;
- Договор за изпълнение ведно с всички приложения към него.

4. СКЛЮЧВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ СПОРАЗУМЕНИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И/ИЛИ ДОПЪЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВЕН ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФЗ МЕЖДУ ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ И БЕНЕФИЦИЕНТИ, КОИТО НЕ СА ВЪЗЛОЖИТЕЛИ ПО СМИСЪЛА НА ЗАКОНА ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

Допълнително споразумение за изменение и/или допълване на Административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (АДБФП) между ползвателя и ДФЗ - РА се сключва:

- След мотивирано искане чрез ИСУН от ползвателя за изготвяне на окончателно изменение и/или допълване на АДБФП след одобрение на всички процедури за избор с публична покана по конкретния проект, включително поръчките, касаещи предварително извършените разходи по проекта;
- След одобрение на конкретна процедура за избор с публична покана, при мотивирано искане чрез ИСУН от страна на бенефициента;
- След мотивирано искане чрез ИСУН от бенефициента за изготвяне на изменение и/или допълване поради изменение на сключен договор за изпълнение по реда на чл. 10 от ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 160 на МС от 01.07.2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ПМС 160).

Важно! За проекти, подадени през МИГ, искането за изменение и/или допълване на АДБФП следва да бъде задължително предварително одобрено от МИГ.

За всяко допълнително споразумение към Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (АДБФП), след пълно или частично съгласуване на сключен договор за изпълнение след проведена публична покана, в Приложението към него, задължително се вписва/т **наименованието/ята и единния идентификационен код (ЕИК)/БУЛСТАТ/ЕГН на избрания изпълнител за съответната/ите дейност/и**. При изготвяне на допълнително споразумение след съгласувана публична покана, независимо от вида му, задължително в частта за одобрената финансова помощ се вписва забележка, че тя ще бъде платена при спазване на условията в договорите за изпълнение след проведена публична покана и критериите, по които участниците са избрани за изпълнители.

Всички допълнителни споразумения, касаещи вписване на изпълнител за **Строително - монтажни работи (СМР)** се придружават от **количествено - стойностната сметка**,

приложение и неразделна част към Договора за изпълнение, сключен между бенефициента и съответния избран изпълнител. Същата е неразделна част от Административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, сключен между бенефициента и ДФ „Земеделие“ - РА. **Количествено-стойностните сметки се представят и на електронен носител в xls/xlsx формат.** Към искането се прилага декларация от ползвателя (свободен текст), с която същия декларира, че не е налице разминаване между количествено-стойностните сметки на хартиен и електронен носител. Правилата по предходните изречения се прилагат съответно и при сключване допълнителни споразумения за изменения и/или допълвания на АДБФП във връзка с промени по договори за обществени поръчки за доставка на стоки.

Важно! При изготвяне на допълнителни споразумения за вписване на изпълнители ДФЗ-РА извършва отново за всеки обект/подобект оценка на основателността на предложените за финансиране разходи чрез съпоставяне на предложените разходи с определените от РА референтни разходи.

Сключване на допълнителни споразумения, касаещи Заменителни таблици:

В случай, че искането за сключване на допълнителни споразумения касае Заменителни таблици ДФ „Земеделие“ - РА извършва съответните проверки и уведомява посредством писмо ползвателя за замените, които могат да бъдат одобрени. Към писмото, което се изпраща на ползвателя посредством информационната система за управление и наблюдение (ИСУН - секция „Кореспонденция“), се прилагат количествено-стойностни сметки, изготвени на база заменителните таблици, които ДФЗ - РА може да одобри и съответно на тяхна база да сключи исканото изменение и/или допълване. Допълнително споразумение се изготвя след потвърждение в ИСУН от страна на ползвателя-възложител, с което същия изразява съгласие с предоставените му одобрени количествено-стойностни сметки. **Писмо с приложени количествено-стойностни сметки се изпраща само в случай, че замените, които могат да бъдат одобрени, са частични.** В случай че исканите замени могат да бъдат одобрени изцяло, се пристъпва към сключване допълнително споразумение към административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Правилата по предходните изречения се прилагат съответно и при искания за промени в количествата и/или характеристиките на стоки по сключени договори за обществени поръчки за доставка.

Искането за сключване на допълнително споразумение, касаещо Заменителна таблица при СМР следва да е придружено със следните документи:

- Заповед на проектанта за налагане на изменението, съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството;
- Подробна писмена обосновка/протокол, от която да става ясно каква е причината за наложилото се изменение, по време на строителството [обосновката се заверява от участниците в строителството - възложител, строител, проектант (с правоъгълен печат), строителен надзор, авторски надзор (в случай, че е различен от проектанта), инженер - конструктор (в зависимост от типа на строителството и налагащата се промяна). Обосновката, трябва да доказва наличието на някое от основанията, предвидени в чл. 10 от ПМС 160 от 01.07.2016 г., за изменение на сключения договор за обществена поръчка, както и да изяснява причините за необходимостта от промяната];
- Становище от главния архитект на общината, в която се извършват строителните дейности, относно вида на исканите изменения - съществени или несъществени, съгласно чл. 154 от ЗУТ;

- Заменителна таблица по образец - в **xls формат** и на хартиен носител, надлежно попълнена и заверена от участниците в строителството, описани по-горе;
- Актуална количествена сметка, заверена от правоспособно лице (проектант);
- Документи удостоверяващи наличието на непредвидени обстоятелства, в случай че са приложими (удостоверения от метеорологични служби, удостоверения от институции за възникнали обстоятелства, налагащи изменението и др.);
- Строителна документация, ведно с отразена в издаденото Разрешение за строеж забележка във връзка с чл. 154 от Закона за устройство на територията, в случай, че е приложимо;
- Допълнително споразумение към договора за изпълнение на СМР, сключен на някое от основанията, предвидени в чл. 10 от ПМС 160 от 01.07.2016 г.;
- Актуална количествено-стойностна сметка към договора за обществена поръчка в **xls формат** и на хартиен носител.

Искането за сключване на допълнително споразумение, касаещо Заменителна таблица при доставки следва да е придружено със следните документи:

- Подробна писмена обосновка/протокол, от която става ясно каква е причината за исканата промяна, в случай, които касаят замяна при доставки (Обосновката се заверява от Възложител и Изпълнител. Обосновката, трябва да доказва наличието на някое от основанията, предвидени в чл. 10 от ПМС 160 от 01.07.2016 г, за изменение на сключения договор за обществена поръчка, както и да изяснява причините за необходимостта от промяната);
- Документи удостоверяващи наличието на непредвидени обстоятелства, в случай че са приложими (удостоверения от метеорологични служби, удостоверения от институции за възникнали обстоятелства, налагащи изменението, декларация/писмо от официален доставчик или вносител, че артикула е спрял от производство и др.);
- Допълнително споразумение към договора за изпълнение на доставка, сключен на някое от основанията, предвидени в чл. 10 от ПМС 160 от 01.07.2016 г.

II. УКАЗАНИЯ ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИ, КОИТО ПРИЛАГАТ УСЛОВИЯТА И РЕДА НА ЗОП

Ползвателите на помощ по ПРСР (бенефициентите), които са възложители на обществени поръчки по ЗОП, трябва да гарантират, че изборът на изпълнителите на строителство, доставки или услуги е направен в пълно съответствие с приложимото законодателство в тази област, както и че са спазени принципите на равнопоставеност и недопускане на дискриминация, свободна конкуренция, пропорционалност, публичност и прозрачност.

Настоящото Ръководство урежда: Изискванията към планирането и подготовката на обществени поръчки, които ще бъдат възлагани от ползвателите след сключване на **Договор/Административен договор за предоставяне на финансова помощ - тяхното спазване подлежи на предварителна проверка от ДФЗ - РА за съответствие с изискванията на Ръководството, Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки (по отношение на онези елементи, които са посочени в настоящото Ръководство), съгласно Процедурата за осъществяване на предварителна проверка и последващ контрол върху обществени поръчки и процедури за избор с публична покана за разходи, финансирани изцяло или частично със средства от ЕЗФРСР, утвърдена от изпълнителния директор на ДФЗ - РА и публикувана на интернет страницата на ДФ„Земеделие“ (www.d fz .bg), раздел „Програма за развитие на селските**

райони 2014-2020", подраздел „Мерки за подпомагане" и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН".

1. ПРЕДВАРИТЕЛНА ПРОВЕРКА НА ПЛАНИРАНИ ОТ ПОЛЗВАТЕЛИ НА ПОМОЩ, КОИТО ИМАТ КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗЛОЖИТЕЛИ ПО ЗАКОНА ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ, ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ ПО ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ДФЗ „ЗЕМЕДЕЛИЕ" - РА ПО ПРСР 2014-2020 г.

1.1. Съгласно утвърдена като част от Правилника за работа на Дирекция „ДПМРСР" Процедура за осъществяване на предварителна проверка и последващ контрол върху обществени поръчки и процедури за избор с публична покана за **разходи, финансирани изцяло или частично със средства от ЕЗФРСР**, в срок до 15 работни дни от сключване на Договор за предоставяне на финансова помощ (за проекти подадени през ИСАК) с ДФЗ - РА, ползвателите на помощ, които се явяват Възложители на обществени поръчки, влизат през деловодството на ДФЗ - РА:

- Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране за съответната календарна година, в която поръчката, предмет на контрол, ще бъде обявена, предходната и следващата календарна година, независимо от източника на финансиране (по образец, наличен на интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие" (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020", подраздел „Мерки за подпомагане" и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН").
- Описателен документ за всяка планирана обществена поръчка, независимо от приложимия ред за възлагането ѝ, със съдържание посочено по-долу.

Съгласно утвърдена като част от Правилника за работа на Дирекция „ДПМРСР" **Процедура за осъществяване на предварителна проверка и последващ контрол върху обществени поръчки и процедури за избор с публична покана за разходи, финансирани изцяло или частично със средства от ЕЗФРСР**, в срок до 15 работни дни от сключване на Административен договор за предоставяне на финансова помощ (за проекти подадени през ИСУН) с ДФЗ - РА, ползвателите на помощ, които се явяват Възложители на обществени поръчки, предоставят на ДФЗ - РА в Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН - секция „Кореспонденция") сканиран оригинал на следните документи:

- Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране за съответната календарна година, в която поръчката, предмет на контрол, ще бъде обявена, предходната и следващата календарна година, независимо от източника на финансиране (по образец, наличен на интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие" (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020", подраздел „Мерки за подпомагане" и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН").
- Описателен документ за всяка планирана обществена поръчка, независимо от приложимия ред за възлагането ѝ, със съдържание посочено по-долу.

Настоящото Ръководство се прилага от бенефициентите, когато не са налице публикувани за съответния сектор стандартизирани изисквания и документи от Агенция по обществени поръчки, съгласно чл. 229, ал. 1, т. 4 от ЗОП.

1.2. Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране за съответната календарна година, в която поръчката, предмет на контрол, ще бъде обявена и предходната календарна година, независимо от източника на финансиране.

На интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие“ (www.dfz.ba), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020“, подраздел „Мерки за подпомагане“ и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН“ е публикуван Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране за съответната календарна година, в която поръчката, предмет на контрол, ще бъде обявена и предходната календарна година, независимо от източника на финансиране (Приложение 122_1.1).

В Списъка следва да се посочат:

Предмет на съответната планирана, обявена и/или възложена обществена поръчка - посочва се точното наименование на всички обществени поръчки така, както са планирани, обявени и/или възложени, независимо от стойността им (информацията се попълва в колона 1). Задължително в списъка следва да се посочат и планираните обществени поръчки по Договора за предоставяне на финансова помощ/Административен договор за всички одобрени разходи от Приложение 1 към Договора/те, в т.ч. и обществените поръчки, възлагани посредством събиране на оферти с обява (Глава 26 от ЗОП) и директно възлагане (чл. 20, ал. 4 от ЗОП). Наименованието на обществената поръчка определя предмета ѝ и винаги индивидуализира параметрите на конкретна поръчка, обхваща дейностите, които подлежат на изпълнение, намирайки израз в наименованието на поръчката.

- **Обектът** на съответната планирана, обявена и/или възложена обществена поръчка - строителство, доставка или услуга (информацията се попълва в колона 2).
- **Вида на възлагането** на обществената поръчка, избран от възложителя - открита процедура, публично състезание или друга процедура от вида на посочените в чл. 18, ал. 1 от ЗОП, събиране на оферти с обява, директно възлагане (информацията се попълва в колона 3).
- **Прогнозната стойност на обществената поръчка (за планираните или в процес на възлагане обществени поръчки)/стойност на сключения договор (за приключилите обществени поръчки).** В случаите, при които поръчката предвижда възлагане заедно и/или поотделно на обособени позиции (ЛОТ), се посочва общата стойност и стойността на всеки един ЛОТ, ако е приложимо (информацията се попълва в колона 4). Специално по отношение на планираните по сключения Договор за предоставяне на финансова помощ разходи, за вписване на прогнозната стойност на поръчката се взема стойността на конкретната дейност съгласно Таблицата за допустими инвестиции (Приложение 1 към Договора за предоставяне на финансова помощ). Следва да се има предвид, че ако в Таблицата за допустими инвестиции дейността е вписана с или чрез под-дейности, то тогава прогнозната стойност се явява сбор на всички поддейности.
- **Номера, датата (ден/месец/година) и вида на акта за стартиране на обществената поръчка (напр. решение за откриване или заповед за откриване),** в зависимост от вида на възлагането на поръчката. В случай че посочените документи са неприложими, следва да се посочи датата и вида на инициращия документ и неговото одобрение от възложителя (докладна записка с предложение и резолюция/предложение за извършване на разход или други). По отношение на планираните поръчки, които към момента не са стартирани се посочва само прогнозна дата за обявяване/стартирането им (информацията се попълва в колона 5). Датата на стартиране при процедурите по ЗОП е датата на изпращане на обявлението/решението за обществена поръчка за публикуване, а при събирането на оферти с обява, това е датата на публикуване на информацията за поръчката по чл. 96, ал. 1 от ППЗОП на портала за обществени поръчки.
- **Номер и дата на сключения договор за обществена поръчка,** вкл. и в случаите по

чл. 20, ал. 4 от ЗОП. За поръчки за услуги или доставки по чл. 20, ал. 4 от ЗОП, за които не е сключен писмен договор, се посочва датата на документа (приемо-предавателен протокол или фактура), служещ като основание за начисляване на разхода в счетоводството на ползвателя (информацията се попълва в колона 6). За планираните или в процес на възлагане обществени поръчки в колона 6 се отбелязва съответно „не приложимо“ или „в процес на възлагане“.

- **Източник на финансиране** - напр. програми на ЕС, общински бюджет, междуправителствена комисия по бедствия и аварии към МС или други (информацията се попълва в колона 7).
- **Датата на сключения договор за финансиране между ползвателя на помощта и съответната финансираща институция.** В случай, че средствата се предоставят чрез друга форма на одобрение, се попълва датата на съответния акт за одобрение, в това число и решение на междуправителствена комисия по бедствия и аварии към МС (информацията се попълва в колона 8).

Към Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране се прилага **Описателен документ** (Приложение 122_1.2) за **всяка една** от планираните обществени поръчки (независимо от избрания ред за възлагане) по Договора за предоставяне на финансова помощ, които трябва да съдържат следната информация:

1.3. Ред за избор на изпълнител

В тази част на описателния документ, ползвателите следва да посочат и мотивират избрания от тях ред за възлагане на поръчката (чрез някоя от процедурите, предвидени в чл. 18, ал. 1 от ЗОП или чрез събиране на оферти с обява или чрез директно възлагане). Избраният ред за възлагане зависи от прогнозната стойност на обществената поръчка и в някои случаи от нейния предмет (специално при избора на някои от видовете процедури от посочените в чл. 18, ал. 1 от ЗОП).

При определяне на реда за избор на изпълнител следва да се има предвид, че се третира като нарушение на чл. 21, ал. 15 и 16 от ЗОП случаите, при които един и същ самостоятелен Възложител открива в рамките на 12 месеца еднакви или сходни по характера си дейности, при използването на по-лек режим на възлагане вместо да приложи ред, съответстващ на сборната им стойност. Когато не може да се докаже умишъл в действията на възложителя, практиката на контролните органи в страната е подобни случаи да се третират като непровеждане на предвидена в ЗОП процедура или прилагане на ред за възлагане. За целите на настоящото Ръководство, двете хипотези се третират еднакво, доколкото имат еквивалентни последици (неспазване на приложимия ред за възлагане на съответната/ите обществена/и поръчка/и).

Най-често, разделянето на обществените поръчки се прави, за да се обоснове прилагане на реда за възлагане по Глава 26 от ЗОП (събиране на оферти с обява) вместо да проведат публично състезание, открита процедура или друг вид състезателна по характер процедура по реда на ЗОП.

Друго често срещано нарушение е сключването на Договор при прилагане на чл. 20, ал. 4 от ЗОП при наличие на предпоставка за провеждане на поръчка по реда на Глава 26 от ЗОП (събиране на оферти с обява) или публично състезание, открита процедура или друг вид състезателна по характер процедура по реда на ЗОП.

Водещ фактор за разделянето на една обществена поръчка, респ. основание да се търси обединяване, е идентичността или сходството на възлаганите дейности.

Възлагането на поръчки със сходен или еднакъв предмет, имащо за цел прилагането на по-лек процедурен ред, съставлява нарушение на закона. Ето защо, всички поръчки със сходен или еднакъв предмет, които са предварително планирани (т.е. известни на възложителя) към момента, в който стартира възлагането на конкретна обществена поръчка, трябва да са възложени по реда, съответстващ на сумата от техните прогнозни стойности, като това изискване **не задължава Възложителя да проведе една процедура/ОП. Това правило се прилага без значение дали подобните дейности са заложи в един или повече проекти или се финансират със средства от бюджета на Възложителя.** Ако след датата на откриване на дадена процедура по ЗОП, респ. след публикуване на обява за събиране на оферти, или след предприемане на действия при условията на чл. 20, ал. 4 от ЗОП, за възложителя възникват нови потребности от еднакви и/или сходни дейности, той има право да третира нововъзникналите му потребности като нова обществена поръчка. Тя ще подлежи на възлагане по ред, съответстващ на собствената ѝ стойност, без към нея да се натрупват стойността на предходната обществена поръчка с еднакъв или сходен предмет. Така е напълно възможно възлагането на еднакви или сходни дейности в рамките на една година да е извършено по ред, който не съответства на общата им стойност, ако възложителят **може да докаже**, че отделните потребности са **възниквали последователно в хода на годината и не са били предварително известни.**

В тази връзка, чл. 21, ал. 16, т. 2 от ЗОП, предвижда изрично, че не се смята за разделяне възлагането в рамките на 12 месеца на две или повече поръчки с идентичен или сходен предмет, които не са били известни на възложителя към момента, в който са стартирали действия по възлагането на предходна обществена поръчка с такъв предмет. **Датата на подписване на договора за ПФП определя момента на възникване на необходимостта от провеждане на ОП, който е съществен при определянето на реда за възлагане на обществена поръчка.**

Законът преследва не всички случаи на разделяне, а само тези, при които се установява съзнателно поведение на възложителя, насочено към заобикаляне на закона. Когато изпълнителите на сходни дейности са избрани след стартиране на отделни обществени поръчки, но всяка е възложена по ред, аналогичен на реда, съответстващ на общата стойност на обществените поръчки, не е извършено нарушение, тъй като не е постигнат забранения от закона резултат - заобикаляне на закона. Водещ фактор за разделянето на една обществена поръчка, респ. основание да се търси обединяване, е еднаквостта или сходството на възлаганите дейности, както и предварителното планиране на потребностите.

Също така, чл. 21, ал. 16, т. 1 от ЗОП предвижда, че не се смята за разделяне възлагането в рамките на 12 месеца на две или повече поръчки с обект изпълнение на строеж или проектиране и изпълнение на строеж (обект на обществена поръчка по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 1, буква „б“ от ЗОП). Понятието строеж е дефинирано в § 2, т. 51 от Допълнителните разпоредби на ЗОП и представлява „резултатът от строителни работи или дейности в областта на строителството, който е **достатъчен сам по себе си** да изпълнява икономическа или техническа функция“.

Друг способ за разделяне на обществени поръчки е позоваването от страна на възложителите на понятието "обособена позиция". Погрешно се смята, че дейност, която може да бъде обособена позиция в предмета на една обществена поръчка, може да бъде третирана като самостоятелна обществена поръчка и възлагана по ред, съответстващ на собствената ѝ стойност. Всъщност, възложителите пропускат основна характеристика на обособената позиция, а именно, че тя е част от предмета на една обществена поръчка, която е систематично свързана с другите ѝ части. **Чл. 21, ал. 5 от ЗОП изрично предвижда, че когато обособена позиция се възлага самостоятелно, се спазва редът, приложим за общата стойност на цялата поръчка.**

Единственото изключение от това правило е предвидено в чл. 21, ал. 6 от ЗОП, която предвижда, че Възложителите могат да възлагат обособени позиции по реда, валиден за индивидуалната стойност на всяка от тях, при условие че стойността на съответната обособена позиция не надхвърля 156 464 лв. за доставки и услуги и 1 000 000 лв. за строителство, и общата стойност на обособените позиции, възложени по този начин, не надхвърля 20 на сто от общата стойност на поръчката. В тези случаи независимо от остатъчната стойност на поръчката тя се възлага по реда, приложим към общата стойност на цялата поръчка.

2. Определяне на прогнозната стойност на обществени поръчки за строителство за проекти, финансирани по Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Когато ползвател на помощ по ПРСР подготвя описателен документ за целите на осъществяване на предварителен контрол за обществена поръчка с предмет строителство, той следва да посочи в същия и следната допълнителна информация:

- **Прогнозна стойност** на обществената поръчка, съгласно одобрения бюджет за строителство към ДПФП;
- **Прогнозна стойност на всяка обособена позиция, включена в строителството - като обособени позиции следва да бъдат посочени всички отделни обекти, посочени в одобреното заявление за подпомагане/бюджета към ДПФП.** Всеки отделен обект, посочен в документите по предходното изречение следва да се третира като самостоятелен строеж по смисъла на легалната дефиниция на § 2, т. 51 от ДР на ЗОП („строеж“ е резултатът от строителни работи или дейности в областта на строителството, който е достатъчен сам по себе си да изпълнява икономическа или техническа функция), независимо дали за него е издадено отделно разрешение за строеж или няколко обекта са включени в едно общо такова;
- **Стойност на непредвидените разходи** до 5 % съгласно чл. 29, ал. 1, т. 1, буква „б“ от Наредба № 12/25.07.2016 г. и утвърдените от Ръководителят на управляващия орган на програмата за всяка процедура насоки и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти.

ВНИМАНИЕ! Съгласно легалната дефиниция на § 1, т. 15 от ДР на Наредба № 12/25.07.2016 г. или Обяснителните бележки към утвърдените от Ръководителят на управляващия орган на програмата за всяка процедура насоки и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване „Непредвидени разходи“ са разходи, възникнали в резултат на работи и/или обстоятелства, които не е могло да бъдат предвидени при първоначалното проектиране.

Същите водят до увеличаване на количествата, заложили предварително в количествените сметки към проекта, и/или до нови строително-монтажни работи, за които са спазени условията за допустимост на разходите, предназначени за постигане на целите на проекта.

ДФЗ - РА ще одобрява и заплаща при упражняването на последващ контрол върху извършването на непредвидени разходи, съгласно настоящите указания, само непредвидени разходи, които при полагане на дължимата грижа не са могли да бъдат предвидени при първоначалното проектиране. Ако непредвидени разходи не отговарят на това условие (тоест проектантът е могъл при добросъвестно изпълнение на задълженията си по съответния договор за проектиране, да идентифицира и включи съответните необходими материали/СМР), същите няма да бъдат одобрени.

При формирането на прогнозната стойност за извършване на строителство следва да бъдат посочени задължително и непредвидените разходи на отделен ред за всяка обособена

позиция (ако има такива) и изрично да се посочи в обявлението за обществената поръчка (впоследствие при обявяването ѝ), че същите ще бъдат направени само при доказана необходимост и след направено изменение на сключения договор за обществена поръчка с избрания изпълнител при условията и по реда на чл. 116 от ЗОП.

Изменението на сключения договор за обществена поръчка за възлагане на строителството подлежи на последващ контрол съгласно изискванията посочени в настоящото Ръководство (Раздел III. Последващ контрол на възложени от ползватели на помощ, които имат качеството на възложители по Закона за обществените поръчки, обществени поръчки по проекти, финансирани от ДФ „Земеделие“ - Разплащателна агенция по ПРСР 2014-2020 г.) и в Процедурата за осъществяване на предварителна проверка и последващ контрол върху обществени поръчки за разходи, финансирани изцяло или частично със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

За прогнозната стойност на всеки обект, представляващ самостоятелна обособена позиция съгласно указаното по-горе, **следва да се съблюдават изискванията на одобрените количествени сметки и лимитите за отделните дейности, предвидени в тях**, съгласно изискванията на ПРСР, Наредба № 12/25.07.2016 г., утвърдените от Ръководителят на управляващия орган на програмата за всяка процедура насоки и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти, ДПФП и приложенията към него.

2.1. Подробно описание на предмета и техническите спецификации на поръчката

В тази част от документа ползвателите следва да посочат ясно и недвусмислено предмета на обществената поръчка и да приложат проект на технически спецификации за същата.

Предметът на поръчката и техническите спецификации следва да отговарят на заложеното в заявлението за подпомагане и финално одобреното със сключения Договор за предоставяне на финансова помощ.

При описанието на предмета на обществената поръчка следва да се спазят по-специално изискванията на чл. 11 от ЗОП.

При обществени поръчки със смесен предмет не се допуска вземане на решение за възлагане на обща поръчка с цел прилагането на по-облекчени правила или изключване на поръчката от приложното поле на закона. Често срещана грешка например е представянето на дейности, които имат характер на услуги като строителство с цел попадане в по-високите прагове, предвидени за строителството.

По отношение определянето на техническите спецификации следва да се спазват стриктно правилата на чл. 48 - 53 от ЗОП, отчитайки предмета на обществената поръчка и възможностите, които ЗОП предоставя на възложителите да изберат при определянето им.

По-специално, техническите спецификации трябва да осигуряват:

- **равен достъп** на кандидатите или участниците до процедурата за възлагане на обществената поръчка, и
- **да не създават необосновани пречки** пред възлагането на обществената поръчка в условията на конкуренция.

Техническите спецификации не могат да съдържат:

- конкретен модел;
- източник или специфичен процес, който характеризира продуктите или услугите, предлагани от конкретен потенциален изпълнител;

- търговска марка, патент, тип или конкретен произход или производство, което би довело до облагодетелстване или елиминиране на определени лица или продукти.

По изключение, когато е невъзможно предметът на поръчката да се опише достатъчно точно и разбираемо по реда на чл. 48, ал. 1 от ЗОП, се допуска подобно посочване, като задължително се добавят думите „или еквивалентно/и“.

Всяко посочване в техническите спецификации на стандарт, спецификация, техническа оценка, техническо одобрение или технически еталон, следва да е допълнено с думите „или еквивалентно/и“.

Особено внимание възложителите следва да обърнат на следното:

При подаване на заявлението за подпомагане, ако са представени независими оферти, в които се съдържат данни от вида на посочените по-горе, които насочват към конкретен модел, източник или процес, марка, патент, тип или др., или по друг начин биха могли да бъдат създадени необосновани пречки пред конкуренцията или по друг начин не би се осигурил равен достъп на участниците, при представяне на техническите спецификации в описателния документ, тези въпроси следва да бъдат елиминирани. Техническите спецификации за планираната обществена поръчка следва да бъдат в пълно съответствие със закона независимо от информацията, представена при кандидатстването.

Специално по отношение на доставките, възложителите следва да определят по такъв начин техническите спецификации, че комбинацията от техническите изисквания към предмета на доставката да не води до предопределянето на един единствено възможен продукт. Техническите параметри трябва да бъдат залагани чрез посочване на характеристиките на предмета на доставката с определяеми стойности - напр. „от - до“, или „минимум...“. Посочването на максимални стойности на дадена характеристика на предмета на поръчката трябва да се избягва, освен ако това не е обусловено от други изисквания извън конкретната обществена поръчка (напр. с цел осигуряване на работна съвместимост, ограничено пространство и др.). Поставянето на твърде специфични изисквания към някакъв елемент от предмета на доставката, който самостоятелно или в комбинацията с други изисквания няма аналог, също е недопустимо.

2.2. Подробно описание на критериите за подбор на кандидатите/участниците

А) Общи изисквания към ползвателите-възложители:

При провеждане на всяка процедура за възлагане на обществена поръчка, на Възложителя е дадено право да зададе минимално ниво от изисквания към качествата на участниците чрез поставяне на критерии за подбор (извън изискванията за лично състояние на кандидатите или участниците по чл. 54 - 58 от ЗОП, информацията за изпълнението на които не се изисква да се представя в описателния документ).

Критериите за подбор, съгласно чл. 59, ал. 1 от ЗОП **могат** да включват изисквания относно:

1. годността (правоспособността) за упражняване на професионална дейност;
2. икономическото и финансовото състояние;
3. техническите и професионалните способности.

Възложителят сам определя дали и какви критерии за подбор да постави към кандидатите/участниците, освен ако специален нормативен акт не изисква задължително наличието на определено качество на участниците, за да могат да изпълнят предмета на поръчката (напр. определена категория професионална правоспособност).

ВАЖНО: Когато планираната обществена поръчка е под праговете по чл. 20, ал. 4 от ЗОП (директно възлагане), възложителите могат да не посочват описателния документ критерии за подбор, освен ако предметът на поръчката не изисква наличието на определена годност (правоспособност) за упражняване на професионална дейност по силата на специален нормативен акт. Аналогично, това се отнася и за процедурите на договаряне без предварително обявление, договаряне без предварителна покана за участие и пряко договаряне, но само в случаите, когато ЗОП и ППЗОП допускат да бъдат поканени определени лица за участие в договарянето.

При събирането на оферти с обява по реда на Глава 26 от ЗОП, следва да се има предвид, че чл. 195 от ЗОП предвижда субсидиарно прилагане за неуредените в същата глава въпроси, на разпоредбите на Част Първа и Втора от ЗОП. **Тоест, поставянето на критерии за подбор и при този ред за възлагане на обществени поръчки, следва да бъде подчинено на общите положения, валидни за процедурите по ЗОП.**

Определянето на критериите за подбор следва от спецификата на конкретната поръчка с оглед осигуряване на гаранции, че кандидатите или участниците могат да осигурят качествено й изпълнение.

Съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от ЗОП, възложителите могат да използват спрямо кандидатите или участниците само критериите за подбор, **предвидени в ЗОП**, които са **необходими** за установяване на възможността им да изпълнят поръчката.

Посочването в документа, респективно в документацията по предстоящата обществена поръчка, на критерии за подбор, които не са от кръга на изброените в чл. 60 - 64 от ЗОП няма да бъде съгласувано, респективно ще доведе до налагане на финансова корекция.

Аналогично ще се процедира по отношение на критерии за подбор, които не се налагат от спецификите на обществената поръчка (тоест не са необходими). **Чл. 59, ал.2, изр. 2 и 3 от ЗОП изрично предвиждат, че** поставените критерии за подбор „трябва да са съобразени с предмета, стойността, обема и сложността на поръчката. **Когато обществената поръчка има обособени позиции**, критериите за подбор за всяка от обособените позиции трябва да съответстват на предмета, стойността, обема и сложността на съответната позиция".

Обръща се внимание, че със Закона за обществените поръчки (в сила от 15.04.2016 г.) на възложителите е забранено да изискват от кандидатите или участниците **други документи за доказване на съответствие с поставените критерии за подбор, освен посочените в закона.**

В описателния документ ползвателят следва да посочи освен критериите за подбор и изискваното минимално ниво за всеки поставен критерий, но и документите, с които ще изисква доказване на съответствие с поставените критерии за подбор по време на процедурата (ако възложителят упражни правото си по чл. 67, ал. 5 от ЗОП) или впоследствие от участника, който бъде определен за изпълнител.

Възложителите следва да посочат ясно как ще бъде доказвано съответствието с критериите за подбор.

Чл. 59, ал. 5 от ЗОП изисква възложителите да „посочват критериите за подбор и документите, чрез които се доказва изпълнението им, в обявлението, с което се оповестява откриването на процедурата, или в поканата за потвърждаване на интерес, а при процедурите по чл. 18, ал. 1, т. 8, 9 и 13 - в поканата за участие в преговори".

Тоест, още в документа, с който се обявява стартирането на процедурата, възложителят следва да посочи документите, които би могъл да изиска на основание чл. 67, ал. 5 от ЗОП в

хода на процедурата, или преди сключване на договор за обществена поръчка от участника, определен за изпълнител (на основание чл. 67, ал. 6 от ЗОП).

Тези документи, следва да са подробно описани в описателния документ, който ползвателя представя за съгласуване по реда на настоящите указания, наред с другата информация, която ДФЗ - РА изисква да се посочи в него.

В описателния документ ползвателят задължително посочва как следва да бъде доказано съответствието с поставените критерии за подбор от участници-обединения, подизпълнители или трети лица, на чиито капацитет се позовава участника. При формулиране на тези изисквания, следва да се имат предвид разпоредбите на чл. 59, ал. 6 и чл. 59, ал. 7 от ЗОП във връзка с чл. 37 от ППЗОП (за участници-обединения), чл. 66 от ЗОП (за подизпълнители) и чл. 65 от ЗОП (при използване капацитета на трети лица).

Обръщаме внимание, че съгласно разпоредбите на чл. 3, ал. 3 от Закона за камарата на строителите, „Когато физически или юридически лица се обединяват за изпълнение на строежи или отделни видове строителни и монтажни работи по ал. 2, поне един от участниците в обединението трябва да е вписан в регистъра.”(ЦПРСР).

Особено внимание следва да се обърне при формулиране на критериите за подбор по отношение на чуждестранни участници. Възложителите следва да имат предвид, че в някои държави може да не се издават съответен вид документи или те да нямат правната стойност, която имат в България. В тази връзка, следва да се предвиди, че при участници чуждестранни лица, за доказване съответствие с критериите за подбор при сключване на договор следва да се представят аналогични документи, съгласно законодателствата на държавата, в която съответния участник е установен.

Б) Критерии за подбор, които възложителите не трябва да използват при разработване на Описателните си документи към Списъка на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране

Практиката показва, че зачестяват случаите, при които Възложителите поставят дискриминационни условия и изисквания за допускане на участниците, с които необосновано ограничават участието на определени лица или необосновано дават предимство на други лица, което води до налагане на финансови корекции от страна на ДФЗ „Земеделие“ при спазване на Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (Приета с ПМС № 57 от 28.03.2017 г., обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2017 г., в сила от 31.03.2017 г.)

Дискриминационните условия намират различни конкретни проявления, като по-долу са описани критериите за подбор, които възложителите не трябва да използват при разработване на Описателните си документи към документи към Списъка на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране:

- Поставяне на изискване за доказване на опит от страна на участниците за период, по-дълъг от допустимия, съгласно ЗОП (изискване за доказване на опит за повече от 3 години при обществени поръчки за услуги и доставки или за повече от 5 години при обществени поръчки за строителство). Когато естеството на поръчката го налага, възложителите могат да определят период, по-дълъг от горепосочения, след като посочат мотиви в описателния документ;

- Ограничителни изисквания спрямо чуждестранни участници (да са вписани в определени регистри, да представят удостоверение от точно определен вид, да отговарят на точно определено изискване на националното законодателство, без да е дадена възможност за доказване чрез еквивалентни мерки/документи, съгласно законодателството на държавата, в което съответния участник е установен);
- Условие за наличие на собствена техника или оборудване без да бъде предоставена възможност участникът да си осигури по друг начин необходимата такава (наем, лизинг или да използва ресурсите на трети лица и т.н.);
- Условие за наличие на техника, която не е необходима за изпълнение на поръчката и/или такава, без която поръчката също би могла да бъде изпълнена при използване на алтернативна такава;
- Условие за наличие на техника, като техническите параметри на същата са определени в конкретни граници съдържат конкретен модел, източник или специфичен процес, който характеризира продуктите или услугите, предлагани от конкретен потенциален изпълнител, нито конкретна марка, патент, тип или конкретен произход или производство, което би довело до облагодетелстване или елиминиране на определени лица или някои продукти;
- Условия или изисквания свързани с изпълнението само на обществени поръчки, или с изпълнението на конкретно посочени програми или проекти, или с конкретизиране на източници на финансиране, или на определен брой изпълнени договори с конкретно посочване на предмета им;
- Условия или изисквания несъобразени с предмета, стойността, обема и сложността на поръчката. Когато обществената поръчка има обособени позиции, не трябва да се залагат условия или изисквания, които не съответстват на предмета, стойността, обема и сложността на съответната позиция;
- Залагане изискване по отношение на годината на създаване на участника;
- Залагане на изисквания, водещи до неравнопоставено, необективно и необосновано третиране на участници обединения спрямо индивидуални участници; Изискване участниците да притежават сертификати, наличието на които няма връзка с предмета на поръчката и на включените в нея дейности.
- Включване на изискване за наличието на сертификат на конкретна сертификационна система, без да е добавено условието на чл. 64, ал. 6 и 7 от ЗОП;
- Изисквания за наличие на удостоверения за правоспособност и/или други документи, издадени от точно определена институция без да е дадена възможност изискванията да се доказват с еквивалентни документи;
- Изисквания за наличие на точно определена специалност за ръководните служители в екипа на участниците без да е дадена възможност за еквивалентна такава;
- Прекалено високи или непропорционални изисквания за професионален опит и/или стаж и/или образование и т.н., поставени към инженерно - техническия състав или екипа за изпълнение на поръчката, с който участникът в процедурата следва да разполага;
- Участниците да разполагат с определен екип от специалисти, наети на трудов договор;
- При поръчки за проектиране и строителство (инженеринг), поставяне на изисквания за наличие на определена минимално разполагаема техника, в случаите когато същата може да бъде планирана като необходим ресурс след проектиране при определен специфичен предмет на договора или неговото изпълнение. Участниците, при липсата на изискване за гаранционна поддръжка, да разполагат със собствено или наето помещение в населеното място, където ще се изпълнява поръчката.

2.3. Подробно описание на критериите за възлагане на поръчките

А) Изисквания към ползвателите – възложители

Съгласно чл. 70, ал. 1 от ЗОП, обществените поръчки се възлагат въз основа на икономически най-изгодната оферта. Законът въвежда три вида критерии за възлагане:

- най-ниска цена;
- ниво на разходите, като се отчита разходната ефективност, включително разходите за целия жизнен цикъл;
- оптимално съотношение качество/цена, което се оценява въз основа на цената или нивото на разходите, както и на показатели, включващи качествени, екологични и/или социални аспекти, свързани с предмета на обществената поръчка.

При избран критерий за възлагане **„Най-ниска цена“**, Възложителите следва да имат предвид следното: Възложителите трябва да се стремят да заложат всички други изисквания към изпълнението на поръчката. Тъй като в случая офертите ще бъдат оценени само по цена, Възложителят трябва или да фиксира всички други изисквания към изпълнението на поръчката, или да определи минимални и максимални стойности на характеристиките, в рамките на които ще бъде удовлетворен от изпълнението, без по-високите стойности на предложени параметри да влияят на класирането.

При избран критерий за възлагане **„оптимално съотношение качество/цена“**, Възложителите следва да имат предвид всички изисквания по отношение начина на дефиниране на този критерий, посочени в чл. 70, ал. 4 - 12 от ЗОП.

При определяне на избраните показатели и тяхната относителна тежест в комплексната оценка Възложителя трябва да осигури определяне на офертата, която **предлага оптимално съотношение качество/цена**. Терминът „оптимално“ означава най-благоприятен - тоест най-доброто като съотношение качество/цена от това, което кандидатите или участниците са предложили в конкретната обществена поръчка.

В контекста на този критерий за възлагане и въз основа на проведените през настоящия и предходния програмни периоди одитни мисии и проверки от външни контролни органи, ДФЗ - РА поставя следните допълнителни изисквания към ползвателите при формулиране на методиката за комплексна оценка и начина за определяне на оценката по всеки показател, които възложителите трябва да използват при разработване на Описателните си документи към Списъка на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране:

- **Относителната тежест на показател „цена“ в комплексната оценка** трябва да е не по-малко от 50 % от общата оценка;
- По отношение на **показател „Срок за изпълнение“** (ако такъв е включен), с оглед по-голяма яснота и избягване на риска от предлагане на нереално кратки срокове за изпълнение, **е необходимо да се посочи минимален срок за изпълнение на поръчката**, като това изрично трябва да се впише, в указанията към методиката за оценка;
- По отношение на **показател „Гаранционен срок“** (ако такъв е включен), Възложителите следва да посочат максимална стойност на сроковете, които кандидатите/участниците могат да предлагат с цел да се избегне предлагането на нереалистични гаранционни срокове (напр. 50 години, 100 години и др.). Ако предмета на поръчката включва изпълнението на различни дейности или различни елементи, като участниците трябва да предложат различни гаранционни срокове за всеки от тях, за всеки отделен такъв следва да се посочи максимална стойност. Обръщаме внимание, че Закона за защита на потребителите предвижда общ

минимален гаранционен срок от 2 години за всички продукти. **При поръчки за строителство максимална стойност на съответния гаранционен срок (за различните видове СМР), който участниците могат да предлагат не може да надхвърля двукратния размер на нормативно установения.** Възложителите също така ясно трябва да укажат при описанието на показателя какво точно трябва да оферират кандидатите/участниците по отношение на гаранционния срок. Трябва да се прави разлика между гаранционните срокове на отделните материали и гаранционния срок на съответната изпълнена дейност или краен продукт (напр. гаранционния срок на тръбите, даван от производителя може да е 50 години, но гаранционния срок на извършените СМР, предвиден в нормативната уредба е съвсем различен и чувствително по-малък). **Само при поръчки за доставки, ако производителят на съответния продукт предлага за територията на страната гаранционен срок, който е значително по-дълъг от минимално установения в Закона за защита на потребителите (напр. вместо 2 години - 5 години или повече), тогава е допустимо възложителите да поставят по-висока горна граница на този показател.** Във всички случаи, **при поръчки за доставки максималната допустима стойност на този показател не може да надхвърля петкратния размер на нормативно установения гаранционен срок (тоест максимум 10 години).** Недопустимо също така е гаранционните срокове за различни дейности или различни елементи, които участниците трябва да предложат, да се изчислява чрез „мини комплексна оценка“ в рамките на показателя „Гаранционен срок“ чрез относителни тегла на отделните срокове (доколкото това поражда сериозен риск от манипулиране на оценките на участниците чрез задаване на високо относително тегло на под-показател, който всъщност няма съществено значение за гаранцията на цялостния краен продукт). Допустимо е да бъде направен общ сбор от предложените гаранционни срокове по всички елементи в офертата на кандидата/участника, който впоследствие да бъде оценен чрез ясна математическа формула в комплексната оценка на офертите. Алтернативно, всеки отделен гаранционен срок може да бъде посочен като самостоятелен показател в комплексната оценка на офертите, като изчисляването му отново се извършва чрез съответна математическа формула. **Във всички случаи показателят „Гаранционен срок“ (ако бъде включен такъв) не може да има относително тегло в комплексната оценка на офертите по-високо от 20 % (независимо дали става въпрос за един общ гаранционен срок или за гаранционни срокове на отделни компоненти);**

- Начина за определяне на оценката по всеки показател, посочен в методиката за комплексната оценка, съгласно чл.70, ал. 7 от ЗОП, трябва:
 - да дава възможност да се оцени нивото на изпълнение, предложено във всяка оферта, в съответствие с предмета на обществената поръчка и техническите спецификации - тоест, да може да бъде оценена индивидуално всяка оферта сама за себе си по отношение нивото на предложеното изпълнение спрямо предмета на поръчката и заложеното в техническите спецификации;
 - да дава възможност да бъдат сравнени и оценени обективно техническите предложения в офертите - тоест, показателите за оценка да са от такова естество, че да позволяват обективна съпоставка между офертите на всички участници;
 - да осигурява на кандидатите и участниците достатъчно информация за правилата, които ще се прилагат при определяне на оценката по всеки показател - **тоест, всеки заинтересован кандидат или участник да може предварително да получи достатъчно разбиране за евентуалната оценка, която би получило неговото собствено предложение за изпълнение на поръчката.**

При избор на показатели за оценка на предложенията на кандидатите/участниците,

възложителите следва да държат сметка за съдържанието на легалната дефиниция в § 2, т. 58 от Допълнителните разпоредби на ЗОП „Условия за изпълнение на поръчката“. Съгласно закона, това са **определените от възложителя конкретни и обективни изисквания, свързани с процеса на изпълнението ѝ, извън критериите за възлагане на поръчката. Условията за изпълнение на поръчката не подлежат на сравнителна оценка и не оказват влияние върху класирането на офертите.** Обикновено условията за изпълнение на поръчката се посочват в проекта на договор, но е възможно такива да се съдържат и в други части на документацията за участие (напр. обявлението, техническите спецификации, инвестиционни и други проекти).

При критерий „оптимално съотношение качество/цена“ да не се допускат неясни и субективни показатели в методиката за оценка, създаващи риск от допускане на субективизъм при работата на комисията за оценка и класиране на участниците, което би могло да доведе до избор на изпълнител, който не е представил икономически най-изгодната оферта. Методиката за оценка на офертите следва да съдържа точни указания за определяне на оценката по всеки показател, като и за определяне на комплексната оценка на офертите. За всички показатели за оценка не е достатъчно да е посочена само относителната им тежест, но и реда за присъждане на оценките на получените предложения. Методиката за оценка трябва да съдържа указания за съдържанието на предложението по един от показателите, т.е. какво следва да предложат участниците, за да изпълнят изискванията на възложителя. Трябва да се съдържат указания за реда и начина, по който ще се извършва оценяването на предложенията. Следва да е посочено с каква стъпка ще бъде съответно намалена оценката при класиране на следващите участници.

ЗОП указва от какво естество могат да бъдат показателите, включени в критерия по чл. 70, ал. 2, т. 3 „оптимално съотношение качество/цена“. Те могат да съдържат:

- **измерител** на качество, включително технически параметри, естетически и функционални характеристики, достъпност, предназначение за всички потребители, социални, екологични и иновативни характеристики и иновативни търговски техники и условия;
- **организация и професионална компетентност на персонала, на който е възложено изпълнението на поръчката**, когато качеството на ангажирания с изпълнението на поръчката персонал може да окаже съществено влияние върху изпълнението на поръчката, **или**
- **обслужване и поддръжка, техническа помощ и условия**, като: дата на изпълнение, начин и срок на изпълнение или срок на завършване.

ДФЗ - РА препоръчва, ако се използват **качествени показатели** за оценка, Възложителите да се стремят да определят **максимално ясни критерии** за оценка на офертите. В случаите, когато не е налице математическа формула, е необходимо **ясно и недвусмислено да бъдат заложили стъпките**, които комисията за провеждане на процедурата е необходимо да спазва и да оцени предложението по показателя в рамките на предвидения за този показател диапазон. Често срещана **порочна практика** е **определянето само на границите (минималния и максималния брой точки) по отделните по стъпки на съответния качествен показател (напр.: стъпка 1: от 5 до 10 точки, стъпка 2: от 11 до 20 т. и т.н. до 100 точки)**, които следва да получи предложението, както и **стъпки с голям диапазон по отделните качествени показатели (напр.: стъпка 1: 1 точка, стъпка 2: 50 точки, стъпка 3: 100 точки)**, при които практически става невъзможно да се избере изпълнител, който предлага най-добро съотношение качество - цена. ДФЗ - РА няма да одобрява подобен подход за определяне на оценките по отделните качествени показатели, посочени в методиката за оценка на офертата. ЗОП изисква оценките по качествените показатели да бъдат винаги с конкретни стойности.

Отново по отношение на качествените показатели, Възложителите следва да ги заложат по един максимално ясен и недвусмислен начин, така че участниците да могат да разберат какво точно ще бъде оценявано. **Качествените показатели за оценка трябва да са свързани с предмета на поръчката и техническите спецификации към нея, и да позволяват оценка на нивото на предлаганото изпълнение в конкретното предложение и съпоставка с предложенията на останалите участници.** Качествени показатели за оценка, които нямат отношение към предмета на поръчката и техническите спецификации, не могат да бъдат включвани в методиката за комплексна оценка на офертите (напр. показатели от рода на „разбиране на контекста и/или правната рамка на поръчката“, „концепция и/или стратегия за изпълнение на поръчката“, „детайлно описание как поръчката ще допринесе за задоволяване на потребностите на заинтересованите страни“, „управление на рисковете“ и други подобни показатели, които са общо определени и не допринасят по никакъв начин за оценка на нивото на предлаганото изпълнение по същество по конкретната поръчка).

При определяне на начина на присъждане на точките по отделните качествени показатели трябва да се внимава при използването на общо употребими думи като „ясно“, „подробно“, „детайлно“, „недвусмислено“, „съществени“, „достатъчно“ и други подобни. При евентуално използване на подобни думи или изрази, трябва да се даде ясна дефиниция какво се влага като смисъл във всяка една от тях от гледна точка на оценяването на предложението на конкретния кандидат/участник със заложеното в предмета на поръчката и техническите спецификации. Дефинирането на подобни думи трябва да позволява на кандидатите/участниците да разберат какво се очаква от тях да включат в предложенията си, за да отговорят в най-пълна степен на очакванията на възложителя.

Необходимо е да се извърши предварителна проверка на всички зададени математически формули за изчисляване на точките по отделните показатели.

Максимално ясно описаната методика за оценка и точкуване на кандидатите/участниците е от съществено значение и се явява превантивна мярка срещу евентуално налагане на финансова корекция.

Внимателната преценка на приложимостта на всеки един показател към предмета на поръчката и това до колко даден показател е целесъобразен е от съществено значение при избора на изпълнител.

При разработване на комплексните методики за оценка, Възложителите следва да използват Стандартни формули за изчисление на оценки.

Формулите за оценка служат за определяне на точките на количествени показатели и съответно класиране на участниците. Показателите могат да бъдат два вида, такива, при които се търси най-висока стойност и такива, при които се търси най-ниска стойност.

Показатели, при които се търси най-ниската стойност (Напр. „Предлагана цена“, „Срок за изпълнение“ и др.) - максимален брой точки 100.

Стандартна формула:

$$P = (X_{\min} / X_i) \times 100$$
 където:

X_i - предложената цена от i -тия участник;

$X_{\min}$ - най-ниската предложена цена;

P - оценката на i -тия участник по показателя.

Показатели, при които се търси най-високата стойност (Напр. „Гаранционен срок“ и др.) - максимален брой точки 100.

Стандартна формула:

$P = (Y_i / Y_{\max}) \times 100$ където:

Y max - максималният предложен срок на отложено плащане;

Y i - предложеният от i-тия участник срок на отложено плащане;

Y P - оценката на i-тия участник по показателя.

Както беше посочено по-горе при критерий „най-ниска цена“ офертите се съревновават само по отношение на предлаганата цена, а при „оптимално съотношение качество/цена“ - по различни показатели, свързани с финансовите, техническите, функционалните, естетическите и др. характеристики на обекта съгласно направените предложения. Във всички случаи обаче показателите, включени в критерия "икономически най-изгодна оферта", трябва да са свързани с предмета на конкретната поръчка, ако са количествено неизмерими да не предоставят възможност за проява на субективизъм при оценяването им от страна на Комисията за извършване на подбор на кандидатите и на участниците, разглеждане и оценка на офертите и за провеждане на преговори и диалог.

Много често описаните по-горе условия, на които трябва да отговарят показателите не са спазени и това би могло да доведе впоследствие до налагане на финансови корекции от страна на ДФЗ - РА.

При избран критерий за възлагане „Ниво на разходите“ (чл. 70, ал. 2, т. 2 от ЗОП), Възложителите следва да имат предвид следното:

- § 2, т. 11 от Допълнителните разпоредби на ЗОП съдържа легална дефиниция на понятието „жизнен цикъл“: това са всички последователни и/или взаимосвързани стадии, включително провеждането на научноизследователски и развойни дейности, производство, търговска дейност и условия за извършването ѝ, превоз, употреба и поддръжка, през целия период на съществуване на продукта или строежа или на предоставяне на услугата - от придобиването на суровината или генерирането на ресурсите до обезвреждането, разчистването и края на експлоатацията или употребата. В контекста на допустимите дейности и разходи по ПРСР 2014 - 2020 и в частност тези по наредбите, посочени в Раздел I „Предмет на указанията“, този критерий за възлагане не е подходящ за голяма част от обществените поръчки, които следва да се възлагат по сключените Договори за предоставяне на финансова помощ. Към момента на утвърждаване на настоящите указания, няма и изградена практика в страната при възлагане на поръчки по този критерий, както и методически указания от страна на Агенцията по обществени поръчки;
- Критерий за възлагане „Ниво на разходите“ **в контекста на допустимите дейности и разходи по ПРСР 2014 - 2020 и в частност тези по наредбите, посочени в Раздел I „Предмет на указанията“** би могъл да бъде използван при обществени поръчки за доставка на пътни превозни средства по Приложение 11 от ЗОП (чл. 71, ал. 5 от ЗОП). В тази връзка Възложителите следва да имат предвид следното при определяне на комплексната оценка на офертите по критерий за възлагане „ниво на разходите“:
 - Основният показател за оценка следва да е „цена на придобиване“ - съгласно чл. 71, ал. 1 от ЗОП той е задължителен. ДФЗ - РА указва, че относителната тежест на **показател „цена на придобиване“** в комплексната оценка **трябва да е не по-малко от 70 % от общата оценка**; При доставката на пътни превозни средства, като допълнителни показатели могат да се използват само тези, посочени в **Наредба № Н- 18 от 8.08.2016 г. за определяне на методиката за изчисляване на определени разходи за целия жизнен цикъл на пътните превозни средства**, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията (обн., ДВ, бр. 66 от 23.08.2016 г., в сила от г.), а именно:

- Разходи за потребление на енергия на пътното превозно средство за целия му експлоатационен период (показател по чл. 71, ал. 1, т. 1, буква „а“ от ЗОП във връзка с чл. 3, ал. 1 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.) - при определянето на указанията за изчисляване на оценките на предложенията на кандидатите/участниците по този показател, **възложителите следва да се съобразят стриктно с методиката, посочена в Наредба № Н-18 от 08.08.2016 г.** Относителната тежест на този показател в комплексната оценка трябва да е не повече от 20 % от общата оценка;
- **Оперативните разходи за емисиите на CO₂** на пътното превозно средство за целия му експлоатационен период (показател по чл. 71, ал. 1, т. 2 от ЗОП във връзка с чл. 3, ал. 2 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.) - при определянето на указанията за изчисляване на оценките на предложенията на кандидатите/участниците по този показател, възложителите следва да се съобразят стриктно с методиката, посочена в Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г. Доколкото цената за килограм CO₂, съгласно Таблица 2 от Наредбата е посочена чрез две диапазон от ценови стойности (от 0,03 до 0,04 EUR/kg), препоръчително е Възложителите да изберат най-високата цена за единица (0,04 EUR/kg). Съображението за това е, че екологичните въпроси придобиват все по-голямо обществено значение от една страна, а от друга - посочените чл. 3, ал. 5 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г. стандартизирани за Европейския съюз процедури за изпитване на пътните превозни средства рядко отчитат реалните експлоатационни условия, а имат по-скоро лабораторен характер. **Относителната тежест на този показател в комплексната оценка трябва да е не повече от 10 % от общата оценка;**
- **Оперативните разходи за емисиите на азотни оксиди (NO_x)** на пътното превозно средство за целия му експлоатационен период (показател по чл. 71, ал. 1, т. 2 от ЗОП във връзка с чл. 3, ал. 3 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.) - при определянето на указанията за изчисляване на оценките на предложенията на кандидатите/участниците по този показател, възложителите следва да се съобразят стриктно с методиката, посочена в Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г. **Относителната тежест на този показател в комплексната оценка трябва да е не повече от 5 % от общата оценка;**
- **Оперативните разходи за емисиите на неметанови въглеводороди (NMHC)** на пътното превозно средство за целия му експлоатационен период (показател по чл. 71, ал. 1, т. 2 от ЗОП във връзка с чл. 3, ал. 3 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.) - при определянето на указанията за изчисляване на оценките на предложенията на кандидатите/участниците по този показател, възложителите следва да се съобразят стриктно с методиката, посочена в Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г. **Относителната тежест на този показател в комплексната оценка трябва да е не повече от 5 % от общата оценка;**
- **Оперативните разходи за емисиите на прахови частици** на пътното превозно средство за целия му експлоатационен период (показател по чл. 71, ал. 1, т. 2 от ЗОП във връзка с чл. 3, ал. 3 от Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.) - при определянето на указанията за изчисляване на оценките на предложенията на кандидатите/участниците по този показател, възложителите следва да се съобразят стриктно с методиката, **посочена в Наредба № Н-18 от 8.08.2016 г.** Относителната тежест на този показател в комплексната оценка трябва да е не повече от 5 % от общата оценка;
- **При избор на критерий за възлагане „Ниво на разходите“** при доставка на пътни превозни средства, оценката на отделните показатели следва да е само количествена,

изразена чрез ясна математическа формула. В тази връзка, указанията дадени по-горе за начините на определяне на математическите формули при използването на критерий за възлагане „оптимално съотношение качество/цена“ са напълно приложими и в този случай.

Б) Критерии за възлагане и оценъчни системи, които възложителите не трябва да използват при разработване на Описателните си документи към Списъка на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране:

Залагането на формули, при които най-много точки се присъждат на средни стойности, противоречи на разпоредбите на законодателството в областта на обществените поръчки. В случай че даден Възложител заложи подобна формула при оценка на показателя „Предлагана цена“ е възможно да се стигне до ситуация, в която при равни други условия (срок на изпълнение, гаранция, качество и т.н) в офертите на първо място ще бъде класирана офертата с цена около средната, въпреки че е налице оферта с по-ниска цена, която спазвайки принципите на ЗОП следва да бъде „икономически най-изгодната“. Същото противоречи на основната цел на ЗОП за осигуряване на ефективност при разходването на публични средства.

При установено нарушение от този тип ДФЗ - РА ще наложи финансова корекция чрез използване на диференцирания метод, като сумата на финансовата корекция се явява стойността, получена като разлика между стойността, предложена от избрания участник при използване на формула за средна цена и сумата, предложена от участника, който би следвало да бъде класиран на първо място при използване на стандартна формула.

Недостатъци на оценъчните системи са:

- Недостатъчно детайлното разработване на оценъчните системи. Възложителите често не оценяват **опасността да получат оферти с нереални стойности** (например 100 години гаранционен срок или срок за изпълнение много под реално необходимия за изпълнение на конкретната дейност);
- **Факторът 0 (нула).** Той се проявява при формули, които са основани на отношение между най-доброто предложение и конкретното такова от офертата на оценявания участник (т.е. формули с деление) без да се отчита, че при деление на което и да било число на 0 /нула/, не може да се установи резултат (на нула не се дели). В подобни случаи следва да се предвиди друга методика за оценка по съответния показател (различна от формула с деление). Това би могло да доведе до отстраняване на участник, чието предложение по конкретния показател е най-добро или пък същият да получи по-малък общ брой точки. Класически пример в предишни периоди са процедурите, съдържащи показател размер на аванса от участниците, като се очаква да посочат възможно най-нисък размер на аванса, докато се стигне до ситуация, в която се предложи 0 такъв (тоест, отказ от аванс). С влизането в сила на ЗОП, считано от 1.04.2016 г., е недопустимо включването на показатели за оценка, които отчитат времето за извършване на плащанията (отложено или разсрочено плащане) или оценяване на размера или отказа от авансово плащане, когато се предвижда предоставяне на аванс (чл. 70, ал. 10 от ЗОП). От друга страна включването на оценъчна стойност 0 е принципно недопустима по който и да е показател. Нулата не отразява стойност, а липса на такава в контекста на оценъчния процес. Тоест, предложението на кандидата/участника оценено с нула всъщност не отговаря на изискванията на документацията за участие и следва да бъде отстранено;
- **„Размера или отказа от авансово плащане,** когато се предвижда предоставяне на

аванс" и „времето за извършване на плащанията (отложено или разсрочено плащане)" - и двата показателя са в нарушение на чл. 70, ал. 10 от ЗОП;

- **„Управление на риска"**, „Брой покрити рискове от изпълнителя по време на изпълнението на договора за обществена поръчка" или еквивалентни;
- **„Ценообразуващи подпоказатели"**, като:
 - „Допълнителни разходи върху механизацията при калкулиране на допълнително възникнали работи".
 - „Доставно - складови разходи при калкулиране на допълнително възникнали работи".
 - „Печалба при калкулиране на допълнително възникнали работи".
- **Оценяване на техническо предложение, при което методиката за оценка определя 0 (нула) или 1 (една) точка** за предложения, които в по-голямата си част не отговарят на изискванията на възложителя. Записано по този начин в методиката се явява нарушение на чл. 57, ал. 2 във връзка с чл. 56, ал. 2 от ППЗОП, тъй като се създават предпоставки за оценяване (респ. и за класиране) на оферти от участници, които следва да бъдат предложени за отстраняване на етапа на разглеждане на техническите им предложения. В такива случаи, възложителят в методиката за оценка следва ясно да определи при какви обстоятелства техническото предложение на участник не отговаря на изискванията му и се отстранява от участие в обществената поръчка;
- **Включване на прекалено голям брой показатели за оценка** е друга често срещана слабост. Залагането на множество показатели или подпоказатели, съставлящи основен показател следва да бъде избягвано. Освен, че оценката се усложнява, е налице опасност по някои от показателите да се оферира неприемливо ниска (лоша за Възложителя) стойност и тя да се претопи сред останалите показатели, поради малкото си относително тегло. Така се стига до избор на изпълнител, който по същество е предложил неприемлива оферта (в случая част от нея);
- **Използването на пълнотата и начинът на представяне на информацията в изискваните от възложителя документи** (планове, графици, организация на изпълнение), не може да се използва като показател за оценка на офертите;
- Много сериозна грешка, която допускат Възложителите е **смесване на критерии за подбор с показатели за оценка на офертата**.

Следва да се прави разграничение между критериите за подбор и показателите за оценка. Критериите за подбор се отнасят до финансовата стабилност на участника и неговите технически възможности за изпълнение на обществената поръчка. Доброто изпълнение на договорите за обществени поръчки се гарантира чрез формулиране на подходящи критерии за подбор на кандидатите или участниците, чрез които да се установи тяхното икономическо и финансово състояние и технически и професионални способности. Показателите за оценка се отнасят до качеството на техническите и ценовите предложения в офертите.

Смесването е абсолютно недопустимо. Налице е изрична забрана да се използват критерии за подбор (свързани със способността на участника да изпълни договора) като показатели за оценка на офертите (чл. 70, ал. 12 от ЗОП).

Не са редки случаите, при които в методиката за оценка е поставен показател като:

- опит и квалификация на изпълнителя и неговите експерти в екипа за изпълнение на проекта, при условие, че са поставени минимални изисквания към екипа като критерий за подбор;
- изискан оборот;
- брой налична техника;

- брой служители;
- брой изпълнени договори;
- брой удостоверения за добро изпълнение (референции);
- брой механизация, и други подобни.

Важно е да се има предвид, че възможностите за реализация на обществената поръчка зависят както от техническите и финансови активи на кандидата или участника, така и от човешкия потенциал, с който той ще изпълнява договора. Ето защо, какъв опит притежават лицата, ангажирани с изпълнението на договора, какъв е реализирания оборот, броя на наличната техника и другите описани по-горе следва да се проверят на етапа на допускане до оценка на техническото предложение. Наличието или отсъствието на тези показатели имат пряко отношение към годността и възможностите за изпълнение на договора, поради което тези критерии следва да се използват като критерии за допустимост, а не като показател за оценка на офертата. Включването им в методиката за оценка е в нарушение на чл. 70, ал. 12 от ЗОП.

ВАЖНО! С влизането в сила на ЗОП, считано от 15.04.2016 г., чл. 63, ал. 1, т. 5 от ЗОП допусна персонал и/или ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката на участника, да се използва като показател за оценка на офертите.

Това по принцип означава, че Възложителят следва или да посочи в критериите за подбор минималните изисквания по отношение на персонал и/или с ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката, с които участника разполага, или да използва като показател за оценка този елемент при избран критерий „оптимално съотношение качество/цена“. Използването на същия и като критерий за подбор и като показател за оценка е недопустимо.

Обръщаме внимание, че ако показателят „персонал и/или ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката“ се използва като такъв за оценка на техническите предложения, възложителите трябва да предвидят на основание чл.39, ал.3, т.1, буква „ж“ от ППЗОП, като част от техническите предложения на участниците/кандидатите, представянето на съответни документи за доказване на обстоятелствата (тъй като обстоятелствата относно, тези лица, които ще бъдат оценявани, не могат да се посочат в ЕЕДОП и съответно, при сключване на договор с участник определен за изпълнител не могат да се представят документи за тях - такива се представят само за доказване на съответствие с изискванията за лично състояние и поставените критерии за подбор) посочени в техническите предложения на участниците, свързани с този показател. В тази връзка следва да се спазват следните допълнителни указания с цел избягване на превратно прилагане на тази нова възможност:

- Поставянето на такъв показател за оценка в комплексната методика за оценка на офертите да е **необходимо за качествено изпълнение на предмета** на поръчката. ДФЗ - РА няма да одобрява включването на подобен показател при обществени поръчки с предмет доставка.
- Изискванията за професионална компетентност към лицата, чиято компетентност ще бъде оценявана трябва да са свързани с предмета на поръчката и условията за нейното изпълнение.
- По смисъла на § 2, т. 41 от Допълнителните разпоредби на ЗОП, „Професионална компетентност“ е наличието на знания, получени чрез образование или допълнителна квалификация, **и/или** на умения, усвоени в процеса на упражняване на определена длъжност или позиция в изпълнение на трудови, служебни или граждански правоотношения. В тази връзка възложителите могат да залагат като показател (респ.

подпоказател) за оценка:

- наличието на знания, получени чрез образование или допълнителна квалификация:
 - изискванията за притежаване на определена степен на знания, която ще подлежи на оценка, трябва да са формулирани в съответствие с нивата на знания посочени съответно в Закона за висшето образование и/или Закона за професионалното образование и обучение и/или Закона за предучилищното и училищното образование;
 - за знания, придобити в чужбина, трябва да се даде възможност за представяне на информация (и доказателства), която ще подлежи на оценка, с еквивалентен характер; с стъпките на оценка на нивото на знания следва да бъдат формулирани чрез поставяне на точки за всяко ниво. Например: за лица, за които е оправдано с оглед предмета на поръчката и заложените в него дейности наличието на висше образование, стъпките на оценка биха могли да бъдат: наличие на образователно ниво „професионален бакалавър“ (минимално изискуемо) - 5 точки, „бакалавър“ - 10 точки, магистър - 15 точки, допълнителна квалификация свързана с предмета на поръчката или докторска степен в областта на предмета на поръчката - 20 точки. Недопустимо е оценяването чрез точки, при което има голяма разлика в точките на отделните нива;
 - Ако с оглед предмета на поръчката е необходимо участие на лица с различни знания, които ще бъдат предмет на оценка, тогава трябва да бъдат предвидени относителни тегла за оценките на различните лица в една обща „мини комплексна оценка“, която ще формира обща оценка по този показател (респ. подпоказател, ако се използва и опцията за изискване на определени умения от същите лица). Относителните тегла на отделните специалисти трябва да са съобразени с очакваното разпределение на дейностите по предмета на поръчката;
 - Ако с оглед предмета на поръчката е необходимо участие на повече от едно лице със знания от една и съща област на професионална компетентност, тогава в оценката по този показател те следва да формират една обща стойност като средно аритметично от получените точки за всяко едно отделно лице;
- Във всички случаи, с цел избягване на технически предложения с невярно съдържание, **възложителите следва да изискват представянето на копия от дипломи, сертификати или еквивалентни документи за доказване на декларираните нива на знания на лицата** - това трябва да бъде направено в методиката за определяне на комплексната оценка на офертите (доколкото ЗОП и образците на обявления/покани не предвиждат друго нарочно място, където трябва да бъде направено това). Обръщаме внимание, че Възложителите трябва да изискат тези документи като част от техническите предложения на участниците, съгласно чл. 39, ал. 3, т. 1, буква „ж“ от ППЗОП. Доколкото те, съгласно чл. 47, ал. 3, респ. ал. 5 от ППЗОП се поставят в общата опаковка с офертата, комисията за подбор, разглеждане и оценка на офертите назначена при провеждане на съответната процедура от възложителя, не трябва да разглежда тези документи преди да е приключила с разглеждането на документите за доказване на съответствие с изискванията за лично състояние и критериите за подбор (чл. 54 от ППЗОП). Впоследствие, при разглеждане на техническите предложения на допуснатите кандидати/участници (действията по чл. 56 и чл. 57, ал. 2 от ППЗОП), ППЗОП предвиждат ограничена възможност при констатиране липса, непълнота или несъответствие на информацията, включително

нередовност или фактическа грешка, или несъответствие с изискванията на възложителя, да се изискват/респективно представят от участниците допълнителни документи/информация по отношение техническите предложения на участниците - чл. 54, ал. 13 от ППЗОП дава възможност на комисията при необходимост да **иска разяснения за данни, заявени от кандидатите и участниците, и/или да проверява заявените данни**, включително чрез изискване на информация от други органи и лица. **Нормативният текст обаче не дава възможност за представяне на нови доказателства.** Тоест, възложителите следва много ясно да укажат това на кандидатите/участниците с цел избягване на пропуски, които биха довели до отстраняване на оферти поради несъответствие на техническото предложение с изискванията на възложителя.

- наличието на умения, усвоени в процеса на упражняване на определена длъжност или позиция в изпълнение на трудови, служебни или граждански правоотношения:
 - горните изисквания по отношение наличието на умения като показател (подпоказател) за оценка следва да се прилагат съответно;
 - специално по отношение наличието на умения възложителите имат две основни възможности: да изискват лицата, чиито умения ще бъдат предмет на оценка **да притежават определени години опит сходен с предмета на поръчката, или да са участвали в изпълнението на определен брой сходни проекти** (понятието проект следва да се разбира в най-широк смисъл). В тази връзка възложителите следва да определят относими към предмета на поръчката и разумни нива/стойности, които да бъдат оценявани;
 - По отношение наличието на **определен брой години опит сходен с предмета на поръчката**, възложителите (доколкото това е числов показател) следва да предвидят ясна математическа формула, даваща оценката за всеки един вид изискуем специалист/лице.

Оценките на всички лица следва да дават една обща оценка с относително тегло в общата оценка на показателя „персонал и/или ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката" (ако се оценяват и знанията и уменията на лицата) или в показателя „наличието на умения, усвоени в процеса на упражняване на определена длъжност или позиция" (ако не се предвижда оценка на знанията на лицата). Относителните тегла на отделните специалисти трябва да са съобразени с очакваното разпределение на дейностите по предмета на поръчката. С цел избягване на необосновано ограничаване на пазара на труда (напр. участниците в желанието си да получат максимална оценка да предлагат екипи от специалисти с максимално голям опит и това да лиши от участие в подобни проекти на по-млади, но достатъчно опитни специалисти), Възложителите следва да поставят максимална стойност на оценявания опит в брой години. ДФЗ - РА счита, че този максимум не може да надхвърля 15 години - тоест лица, притежаващи опит по-голям от 15 години, следва да бъдат оценявани като притежаващи 15 години;

- По отношение наличието на определен брой участия в сходни проекти (понятието проект следва да се разбира в най-широк смисъл), възложителите следва да приложат подход аналогичен на описания в предходната точка. С цел отново избягване на необосновано ограничаване на пазара на труда (напр. участниците в желанието си да получат максимална оценка да предлагат екипи от специалисти с максимален брой участия в сходни проекти и това лиши от участие в подобни проекти на по-млади, но достатъчно опитни специалисти), Възложителите следва да поставят максимална стойност на броя участия в сходни проекти. ДФЗ - РА счита, че този максимум не може да надхвърля 10 сходни проекта - тоест лица, притежаващи опит по-голям от 10 сходни проекта, следва да бъдат оценявани като притежаващи 10 сходни проекта;

- Недопустимо е използването на различен подход при оценката на показателя/подпоказателя „наличието на умения, усвоени в процеса на упражняване на определена длъжност или позиция" - за едни специалисти да се оценяват брой години опит, а за други брой участия в сходни проекти. Подходът трябва да е единен и последователен, като позволява да се оцени качеството на техническото предложение;
- При използване на показател за оценка, включващ оценка както на знанията, така и на уменията на лицата, относителното тегло на всеки от двата компонента не може да надхвърля 70 % от общата оценка по този показател;
- Относителното тегло на целия показател „персонал и/или ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката" или на отделните негови елементи знания или умения (ако е използван само някой от тях като показател за оценка) **не може да надхвърля 30 % от общата комплексна оценка на офертите на участниците/кандидатите.**

ВАЖНО! При неспазване на горните указания по отношение начина на формулиране на показател „персонал и/или ръководен състав с определена професионална компетентност за изпълнението на поръчката" или на отделните негови елементи знания или умения (ако е използван само някой от тях като показател за оценка), ДФЗ - РА може да откаже да одобри изцяло този показател, включително и да укаже на ползвателя на помощта да използва само другите предложени от ползвателя в описателния документ показатели за оценка, като се променят относителните им тегла в общата оценка при спазване на настоящите указания.

III. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ

За проекти подадени през ИСАК, ДФЗ-РА осъществява задължителен последващ контрол на проведената/ите от Бенефициентите процедура/и за възлагане на обществена поръчка на етап сключен от Бенефициента договор с избрания изпълнител, като за целта **в срок от 10 дни след сключване на договор с изпълнител, Бенефициентите следва да представят в деловодството на ДФЗ-РА, сканирана цялата документация от проведената обществена поръчка на електронен носител.**

За проекти подадени през ИСУН, ДФЗ-РА осъществява задължителен последващ контрол на проведената/ите от Бенефициентите процедура/и за възлагане на обществена поръчка на етап сключен от Бенефициента договор с избрания изпълнител, като за целта в срок от 10 дни след сключване на договор с изпълнител, Бенефициентите следва да представят в ИСУН 2020 - в раздел „Договори" > „Промени и изменения" > „Процедури за избор на изпълнител и сключени договори" цялата документация от проведената обществена поръчка.

След публикуване на документацията Бенефициентът следва да уведоми ДФЗ-РЗ чрез съобщение в секция „Кореспонденция", че същата е налична.

Необходимите документи, които следва да се представят са подробно описани в *Декларация опис* (публикувана на интернет страницата на Държавен фонд „Земеделие" (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020", подраздел „Мерки за подпомагане" и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН") за всяка една тръжна процедура. Всеки един от описаните документи подлежи на последващ контрол. На контрол подлежат и допълнително представени от ползвателите документи, ако такива са им изисквани.

Последващият контрол обхваща:

- Общественият поръчки, касаещи предварително извършени разходи по заявени за подпомагане проекти, и
- Общественият поръчки, проведени след сключване на Договора за предоставяне на финансова помощ;
- Измененията на сключени договори за обществени поръчки, съгласно чл. 116 от ЗОП.

На контрол подлежат всички предварителни разходи, извършени от кандидатите за финансова помощ преди подаване на заявлението за подпомагане във връзка с подготовката на проекта, и поетите задължения и/или направените разходите по вече одобрения проект, независимо от тяхната стойност и вида на избрания ред за възлагане по Закона за обществените поръчки.

Контролни проверки при осъществяване на последващ контрол върху проведена обществена поръчка:

- Откриване и обявяване на обществената поръчка - законосъобразно ли е определен предметът на поръчката;
- Публичност - бенефициентът публикувал ли е обществената поръчка в ЦАИС ЕОП.
- Срок за получаване на офертите, който да е съобразен с вида тръжна процедура;
- Условия за възлагане на обществената поръчка - минимално съдържания, спазване принципите на свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Законосъобразни ли са критериите за подбор и възлагане съгласно изискванията на ЗОП;
- Искания за разяснения по документацията за участие - срок и редът за публикуване на разясненията;
- Назначаване на комисия за провеждане на процедурата - наличие на заповед за назначаване на членове;
- Наличие на декларации за липса на обстоятелства по 103, ал. 2 от ЗОП за липса на конфликт на интереси;
- Оферти на кандидатите, както и свързаност между кандидатите;
- Оценяване на офертите на кандидатите;
- Приключване на процедурата - Протокол/и, Доклад (когато е приложимо), Решение за класиране и определяне на изпълнител;
- Документи от лицето, определено за изпълнител, удостоверяващи липсата на основанията за отстраняване от процедурата, както и съответствието с поставените критерии за подбор, включително за третите лица и подизпълнителите, ако има такива;
- Гаранция за изпълнение, ако такава се предвижда;
- Договор за изпълнение на обществена поръчка, ведно с всички приложения към него;
- Решение /или друг акт (напр. определение) на КЗК/ВАС.

Към всяка обществена поръчка, която предоставя за последващ контрол, бенефициентът следва да представи *Списък на планирани, в процес на провеждане и проведени обществени поръчки, независимо от източника на финансиране* по образец наличен на страницата на

Държавен фонд „Земеделие“ (www.dfz.bg), раздел „Програма за развитие на селските райони 2014-2020“, подраздел „Мерки за подпомагане“ и подраздел „Мерки за подпомагане чрез ИСУН“). При определяне реда на възлагане при всяка поръчка, бенефициентът следва да съобрази към датата на стартиране на действията по възлагане на тази поръчка, т.е към датата на решението за откриване, всички вече възложени поръчки за период за 12 месеца, както и всички потребности за следващия 12 месечен период.

Информация за връзка с СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“:

www.lagsk.eu;

e-mail: migstambolovo_kj@abv.bg

адрес: с.Стамболово, старата сграда на Общинска администрация

тел.: 0888 65 31 46; 0899 91 67 16 и 0886 08 58 29

Отговорността а изразените в тази публикация мнения носи СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“.